

Van bij- naar hoofdzaak

-een GroenLinks Westerkwartier-notitie voor een biodiversiteit en een vruchtbaar bijen- en insectenbeleid

1. Inleiding: alarmerend

In deze beknopte notie beschrijven we als GroenLinks-fractie Westerkwartier wat we in en buiten de raad willen doen om de biodiversiteit te behouden en bevorderen. We zoomen vooral in op de teruggang van de insecten, waaronder bijen. De berichten over de achteruitgang van het aantal insecten zijn alarmerend. Onderzoek in Duitse natuurgebieden eind 2018, wijst op een dramatische afname van 76% van vliegende insecten in de laatste 27 jaar. Het gaat daarbij niet alleen om de wilde bijen, maar ook om zweefvliegen, die voor 40 % van alle bestuiving zorgen. Zij zijn bovendien nuttig als bladluisverdelgers en voedselbron voor weide- en akkervogels.

Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit schrijft hier in een brief (van 26 april 2018) aan de Tweede Kamer: “Het beeld is dat insecten in Nederland de afgelopen jaren zijn afgenomen, maar dat er daarbij verschillen zijn tussen soortengroepen. Het lijkt er volgens WEnR (Wageningen Environmental Research, red.) op dat de achteruitgang van soorten die kenmerkend zijn voor het agrarisch landschap onverminderd doorgaat.” Als oorzaken wordt gewezen naar: “de intensivering en homogenisering van het agrarisch landgebruik, het gebruik van meer stikstof en fosfaat dan het landbouwkundig systeem kan vasthouden, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (vooral insecticiden) en de versnippering van natuurlijke leefgebieden.”

In mei 2019 verscheen een ander alarmerend rapport: het IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services)-rapport. Daarin wordt breder gesignaleerd dat de biodiversiteit sterk afneemt. Meer dan één miljoen soorten planten en dieren dreigen te verdwijnen.

Gelukkig is er inmiddels ook een beetje goed nieuws over bijen verschenen. De Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) meldt over 2018: “De wintersterfte lijkt met minder dan 10% dode volken definitief tot normale, aanvaardbare proporties teruggebracht. De extremen in het verleden, waarbij 20% van de imkers werden getroffen met 80% uitval, liggen achter ons.” Deze positieve ontwikkeling wordt

toegeschreven aan een verbeterde, doorgevoerde bedrijfsmethode binnen de bijenhouderij in ons land. Daar blijft het bij als het gaat om verbetering ten aanzien van bijen. Dat het beter gaat met de honingbijen, wil nog niet zeggen dat het goed gaat met alle bijen, zoals de Nefyto, brancheorganisatie voor producenten van gewasbeschermingsmiddelen, beweert. De meeste van de meer dan 300 bijensoorten in ons land hebben het erg moeilijk of zijn inmiddels uitgestorven als gevolg van de steeds slechter wordende leefomstandigheden. Er is dus een grote urgentie om extra maatregelen te nemen, ook in de gemeente Westerkwartier.

2. Wat wij willen bereiken

Onze gemeente dient een aantrekkelijke omgeving te zijn voor insecten, waaronder bijen. De insecten zijn een belangrijke schakel in de voedselketen en van groot belang voor de bestuiving van gewassen. Het versterken van de biodiversiteit is belangrijk. Met dit voorstel willen wij het gemeentelijk beleid in de goede richting beïnvloeden. We willen dat de gemeente veel werk maakt van de biodiversiteit. Zo wordt de achteruitgang van de insectenstand tot staan gebracht en kan die op den duur weer groeien.

3. Wat er moet gebeuren

In de voormalige gemeenten waren al enkele maatregelen genomen: o.m. de actie Steenbreek, ecologisch groenbeheer, uitbannen van pesticiden. Met dit voorstel wordt tegelijkertijd het beleid voor de nieuwe gemeente geharmoniseerd en geïntensiveerd. We hebben de belangrijkste maatregelen die voortgezet of genomen zouden moeten worden op een rij gezet.

De gemeente dient:

A. Een insectenbeleid vast te stellen met de volgende uitgangspunten:

- Inventariseren, aansluiten bij en ondersteunen van initiatieven van inwoners (bijv. de snelweg voor bijen van Midwolde-Pasop, imkers uit Westerkwartier, landbouwers, fruittelers, Stichting Bijen is Leven in Niekerk);
- Aansluiten bij en ondersteunen van initiatieven van andere overheden op dit gebied, o.m. Nationale Bijenstrategie Bed & Breakfast for Bees, Nederland Zoemt, de provinciale overheid en daarnaast bij de eenvoudige en praktische aanbevelingen (“Tips voor een bewuster insectenbeheer”) over maaibeurten e.d. van stadsboswachter Maurice Kruk van Natuurmonumenten;
- Actief bijdragen aan het verbeteren van de leefomstandigheden van insecten met gericht ecologisch groenbeheer onder meer door:
  - Stimuleren van het zaaien en behouden van drachtplanten en bloemensoorten op gemeentelijke terreinen, bermen en in tuinen;
  - Bij de wijkposten, in parken, groengebieden en op (openbare) gebouwen in samenwerking met imkers insectenhotels en/of -nestkasten plaatsen;
  - “Verstening” tegengaan door acties als Steenbreek: minder stenen en asfalt en meer groen;

-Gebruik van pesticiden en neonicotinoïden bij gemeentelijk groenbeheer verder terugdringen tot nul;

- De aanleg bevorderen van groene daken en sedumdaken. Nagaan op welke wijze insectenmuren en groene daken opgenomen kunnen worden in bouwverordeningen;
- Een klankbordgroep van deskundigen (imkers, hoveniers, land- en tuinbouwers) en inwoners instellen, die o.m. adviezen kan geven en een rol kan vervullen bij het meten van de effecten van het beleid;
- Aanstellen van ambassadeurs biodiversiteit onder de ambtenaren van de gemeente en vrijwilligers-ambassadeurs biodiversiteit onder de inwoners;
- Bevorderen dat zo veel mogelijk inwoners van het Westerkwartier deelnemen aan de Nationale Bijentelling en andere insectentellingen;
- De kennis over het vruchtbare insectenbeleid onder de desbetreffende gemeentelijke ambtenaren vergroten;
- Meewerken aan het uitdragen van insecten- en bijenvriendelijk handelen door een actieve informatie en voorlichting;
- Deze activiteiten in 2019 vanuit de bestaande budgetten te laten plaatsvinden en het college op te dragen voor 2020 met een voorstel voor een budget te komen, indien dat nodig mocht blijken te zijn;

B. Het Convenant “Bijvriendelijk Handelen” van de natuurorganisaties te ondertekenen.

C. Inwoners betrekken bij de biodiversiteit en het insectenbeleid.

De inwoners kunnen op de website, via de blokadvertenties en voorlichtingsfolders regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van de uitvoering en de maatregelen.

D. De kosten voor dit voorstel kunnen voor een belangrijk deel uit bestaande budgetten geput worden

bijv. communicatie, openbare werken. Gezien het belang van het onderwerp zal er voor de meerkosten budget vrij gemaakt moeten worden.